

O komentarjih

MARTIN HERGOUTH

Komentar – zveni kot eden iz vrste pojmov, ki so pridobili na veljavi, ko je naša post-doba notorično težila k sprevačanju utečenih hierarhij med avtentičnim in neavtentičnim, izvornim in izvedenim.

Toda verjetno je ta doba hkrati prinesla tudi dovolj močno skepso do same sebe, da nas vseeno preseneti, da je specifična podvrsta spletni komentar (kot forma očitno precej avtonomna in na nek način pomembnejša od vsebine komentiranega) dejansko postala nek opredeljujoč element politične sedanjosti.

Diagnoza, da je Donald Trump »comment section running for president«, je že uveljavljena občinternetna modrost, približno časovno vzporedno pa je ta isti komunikacijski fenomen začel naraščajoče vznemirjati lokalni politični prostor. V kontekstu begunske krize smo se lahko soočali s primeri osupljivo sproščenega antagonističnega govora, onkraj vsakega upoštevanja norm javne komunikacije in s tem, se zdi, dovzetnosti za razumno izmenjavo mnenj.

V zvezi s tem se je dalo na »strani razuma« prebrati precej ogorčenja, pa tudi – na levici – precej (samo)kritičnih refleksij tega ogorčenja oz. izrazov zaskrbljenosti nad ne ravno revolucionarnimi političnimi ločnicami, ki se vzpostavljajo s spontano »Kje jaz živim?« eskapistično aroganco. Toda izziv, kako izbruhe strupene ksenofobije zares sprejeti, jih vzeti nase kot sestavni del istega političnega sveta, ne da bi se problema znebili z izvozom v neko

absolutno tujost (to je namreč učinek hitre in splošne diagnoze »(proto)fašizma«, pa tudi na videz prizanesljivejših razlag ksenofobije kot nesrečnega izraza nesrečnih materialnih okoliščin), ostaja večinoma nerešen. Namesto obupavanja nad domnevnimi iracionalnimi nagoni, je, predlagam, treba tu zapopasti sam princip formacije oz. bifurkacije političnih stališč, v čemer lahko naposled prepoznamo nekaj dovolj domačega tudi za stališče normalno razsvetljenega državljana.

Recimo temu »princip disidentstva«. Ne le vsako zavzemanje mesta politične moči, celo vsak javni govor je vedno že neka ekskluzivna pretenzija na mesto občosti in tako vedno že potencialna uzurpacija tega mesta, tarča sumničenja in denunciacij, prav pogosto že zgolj zato, ker ga izreka nekdo drug. In, ali nemara ni najbolj smiselno razumevati, da je celoten fenomen sovražnega komentarja le radikalni, limitni primer tega principa disidentstva?

Namreč, v serijah intralevičarskih kritik, ki se periodično odvijajo nekje na relaciji med Mladino in Radiom Študent, se morda zdijo relevantne nianse, ki porodijo že standardno serijo obsojajočih oznak (»liberalec«, »socialdemokrat«, »ultralevičar«, »lepa duša«); gledano z zadostne razdalje pa vsi ti razločki verjetno zbledijo in celotna dinamika kritiziranja sama postane predmet kritike, zgosti oz. poosebi se v podobo enotnega, nekonsistentnega in zato toliko bolj odpor zbujujočega »multikulti marksista« (po nekaterih predalčkanjih padeta zraven tudi tako Cerar kot Merkel). Ob pozornejšem pregledu tako lahko opazimo, da se spletne manifestacije antimigrantskega, antilevičarskega sentimenta ne izčrpajo v surovih izbruhih besednega nasilja; imajo tudi svoje hiperargumentativno krilo, ki se zapo- sluje s histeričnim lovljenjem protislovnosti

tega (vsaj večinoma) fiktivnega levičarskega bitja (cf. Facebookova stran Stranka Strpne Slovenije).

Fascinantno neprijetna lekcija zadnjih let je, da možnost oz. kar neizogibnost dnevnega soočanja s stališči in besedami množice so- državljanov ne pripelje do kakšnega kompromisnega zблиževanja in poenotenja; nasprotno, vsako soočenje nudi predvsem novo možno tarčo hejtanja. Oziroma, politična stališča se, se zdi, danes formirajo predvsem kot antagonističen komentar drugih političnih stališč, kot diskurzivna uprizoritev distance od (dozdevnega) mesta moči.

Na (širokem) zunanem robu te disidentske dinamike tako najdemo to nenavadno politično naravnost – že posrečeno poimenovano »vsegliharstvo« – ki v resnici prebija poljudne politične klasifikacije desno/levo. Naravnost, ki je uporna, kljubovalna, skeptična oz. sovražna do vsake oblasti in politične reprezentacije; nič ji ni bolj tujega kot podrediv avtoriteti, Vodji ali Ideji (zato je, mimogrede, povsem drugačna od mitološke podobe »janšizma«). Toda obenem pa je prav zato v njej težko videti vsaj kal česa progresivnega: v politiki se prepozna le v politizirani apolitičnosti outsiderjev tipa Trump.

Lokalno pa je trenutno učinek drugačen: Cerar in njegova vlada sta brez večjih pretresov opustila svojo izhodiščno legitimacijo z etičnostjo in svežino ter zaenkrat kar neprizadeto delujeta v novem političnem prostoru splošnega hejtanja; uspešna strategija preživetja v njem je, ne dejanska priljubljenost, temveč da si s svojo nevpadljivostjo za vsakogar šele druga ali tretja najbolj osovražena figura.

Ta tiha in normalna politika, ki pa si dejansko lahko privošči marsikaj, je danes celo večja nevarnost. ✕